

Zijn moerasvogels te beheren?

Jan van der Winden

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Zhovtnevoye

Posad-pokrovskote

Kherson

Bilozers'kyi

Antonivka

Kherson

Tsyurupinsk

Belozerka

Kherson

Hladkivka

Vynohradov

Velyki Kop

Tsjurupyns'ky

Holoprystans'kyi

Krasnoznamianka

Dzhynativka

Skadovsk'kyi
Google™

Aanwijzer 46°32'55.85" N 32°24'27.34" O

© 2008 Europa Technologies
Image © 2008 DigitalGlobe
© 2008 Tele Atlas
Image © 2008 TerraMetrics
Streaming 100%

Ooghoogte 90.83 km

Terug naar Nederland

Nederland, moerassenland

- Tegenwoordig ongeveer 45.000 hectare moeras aanwezig, waarvan de helft verlandingstypen waar typische moerasvogels in huizen
- Veel vogelsoorten van de Rode Lijst leven in moeras: o.a. porseleinhoen, grote karekiet, kwak, woudaap, purperreiger en zwarte stern
- Moeras is een bedreigd landschapstype
- Drooglegging, waterhuishouding, watervervuiling en (recreatieve) inrichting, veroudering moerassen
- Afname natuurlijke dynamiek
- Vogels: verstoring, toegankelijkheid voor predatoren

Moeras wordt bos

Plannen voor nieuw moeras

- Landelijk beleid 25.000 -30.000 hectare nieuw moeras voorzien
- Veel aandacht voor natuurlijk peilbeheer

Krooneend

Problemen

- Afname waterplanten
- Vinkeveen: steile oevers

Velduil

Problemen

- Afname natte ruigtes
- Afname rust
- Afname graslanden met veel muizen

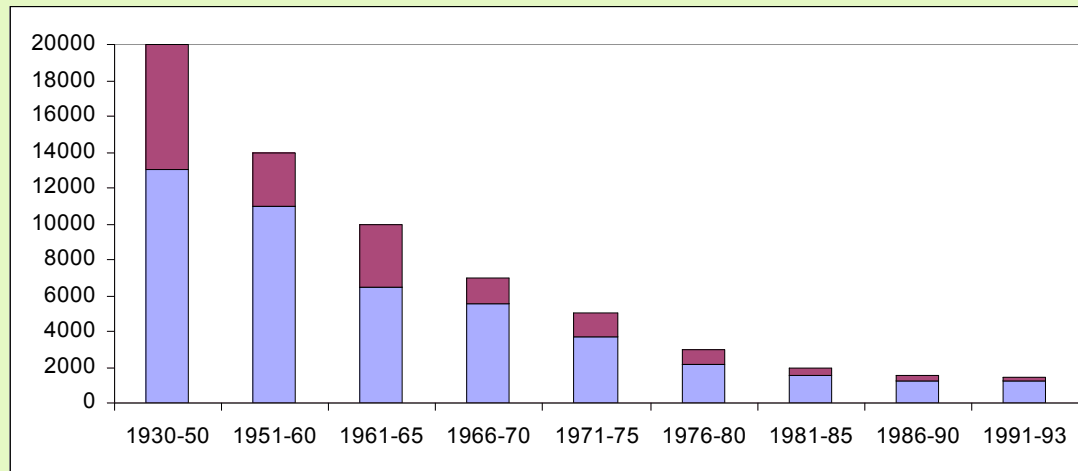
Blauwborst

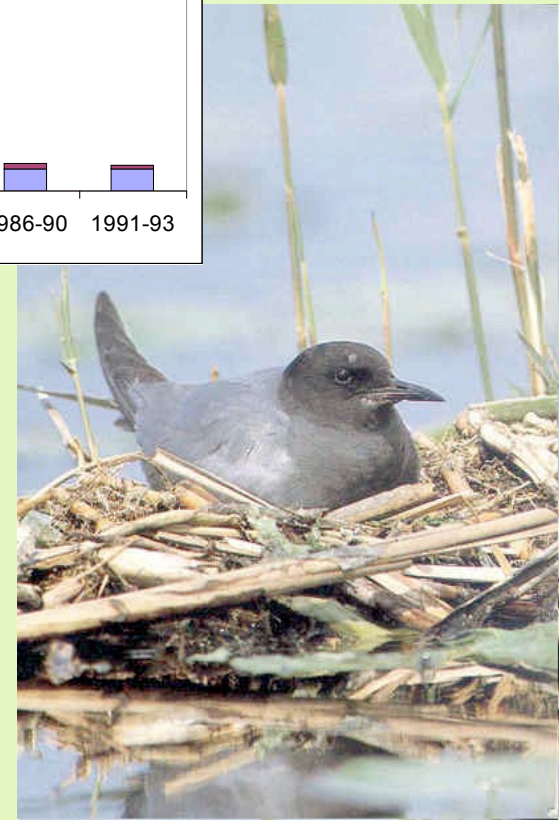

Zwarte stern

90% in aantal afgenomen in
Nederland

Sterke afname in agrarisch gebied

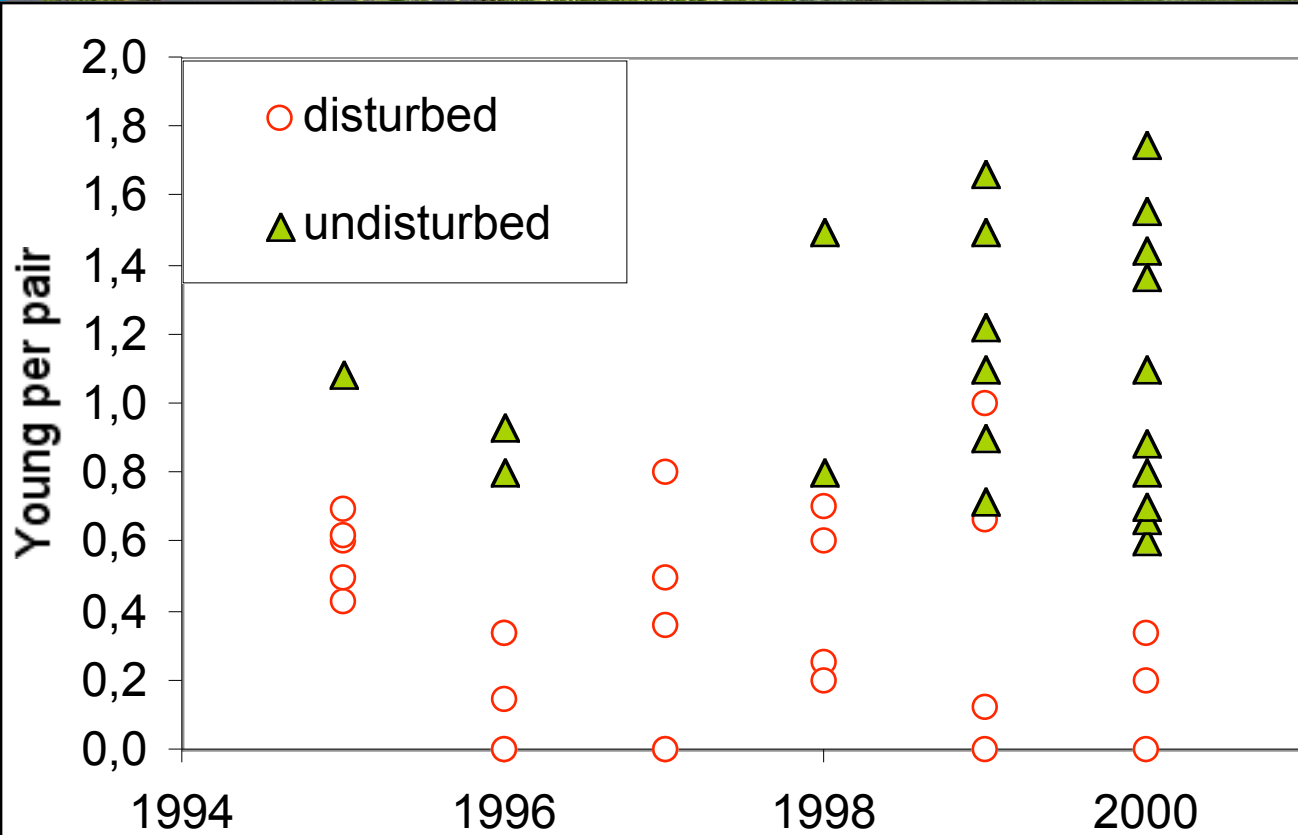

Problemen in Nederland

- Te weinig (dynamisch) moerashabitat:
- Te veel verstoring in jongenfase
- Te weinig nesthabitat
- Te weinig (variatie in) prooien voor de jongen
- Toegenomen toegankelijkheid moerassen voor predatoren

Verstoring en slootbeheer

Aan oplossingen wordt hard gewerkt

Oplossingen

- Natuurlijke peilen
- Nieuw moeras
- Meer winterhabitat

Problemen

- Afname natte rietlanden
- Moeraselementen te klein
- Minder muizen

Woudaap

Oplossingen

- Natuurlijke peilen
- Nieuw moeras

Problemen

- Afname waterriet
- Troebel water
- Droogte in Afrika

Grote karekiet

Oplossingen

- Natuurlijke peilen
- Nieuw moeras

Problemen

- Afname waterriet, tegennatuurlijk peilbeheer
- Troebel water

Baardman

Oplossingen

- Natuurlijk peilbeheer
- Meer moeras

Problemen

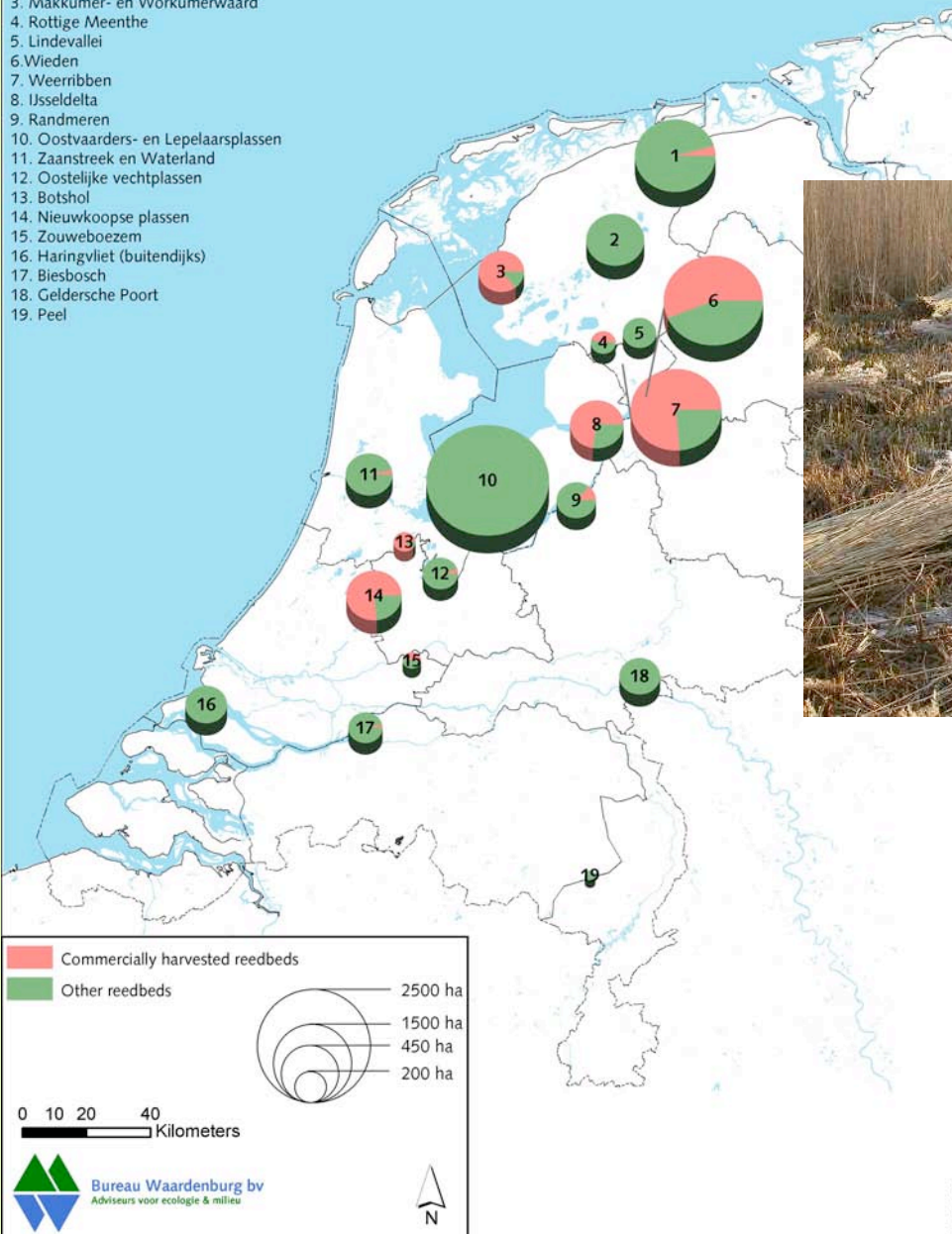
- Afname natte rietlanden
- Moeraselementen te klein
- Te weinig dynamiek

Wetlands

1. Lauwersmeer
2. Oude Venen en Princenhof
3. Makkumer- en Workumerwaard
4. Rottige Meenthe
5. Lindevallei
6. Wieden
7. Weerribben
8. IJsseldelta
9. Randmeren
10. Oostvaarders- en Lepelaarsplassen
11. Zaanstreek en Waterland
12. Oostelijke vechtplassen
13. Botshol
14. Nieuwkoopse plassen
15. Zouweboezem
16. Haringvliet (buitendijks)
17. Biesbosch
18. Geldersche Poort
19. Peel

Rietoogst en moerasvogels

- 31% rietland jaarlijks gemaaid
- In sommige moerassen meer dan 75% gemaaid voor verkoop

Duurzaam maaibeheer nodig en mogelijk

	1% onge- maaid paren	15% onge- maaid paren	50% onge- maaid paren	100% onge- maaid paren
Roerdomp	8	120	120	120
Snor	24	465	1081	2163

Aanbeveling: 20% goed rietland jaarlijks ongemaaid laten met enkele grote overjarige eenheden voor lepelaar en purperreiger.

Succes in de Zouweboezem

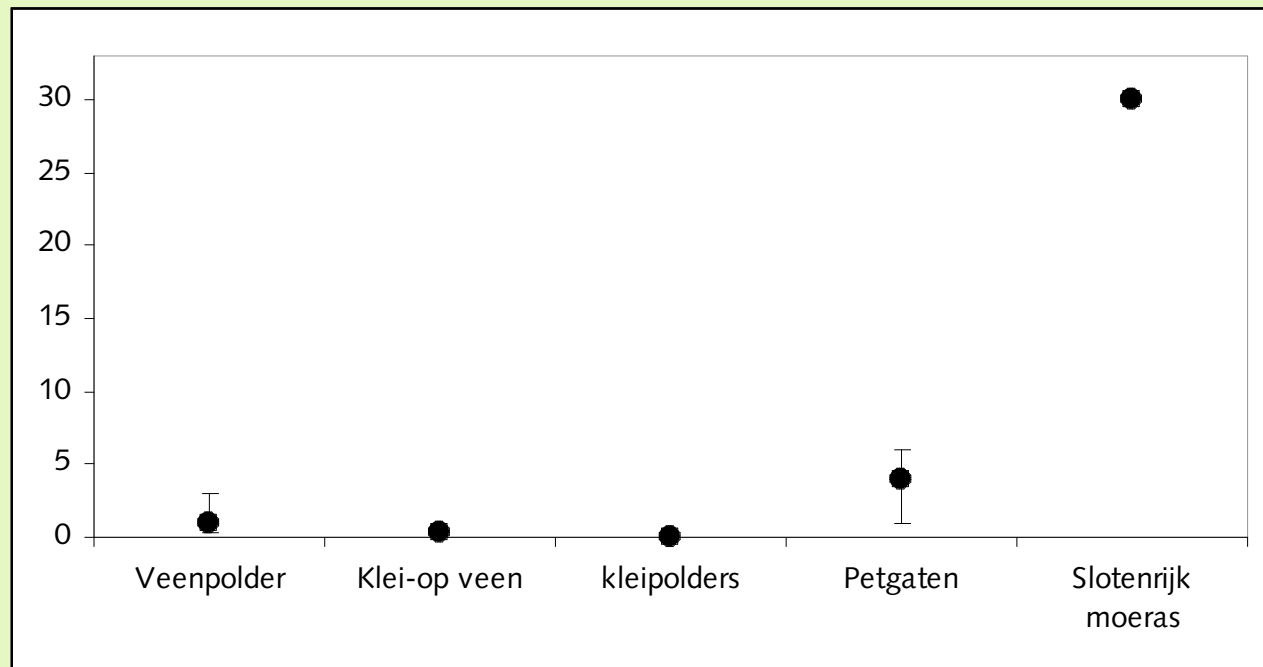

Overstromingsvlaktes

Dichtheden purperreiger in foerageerhabitats

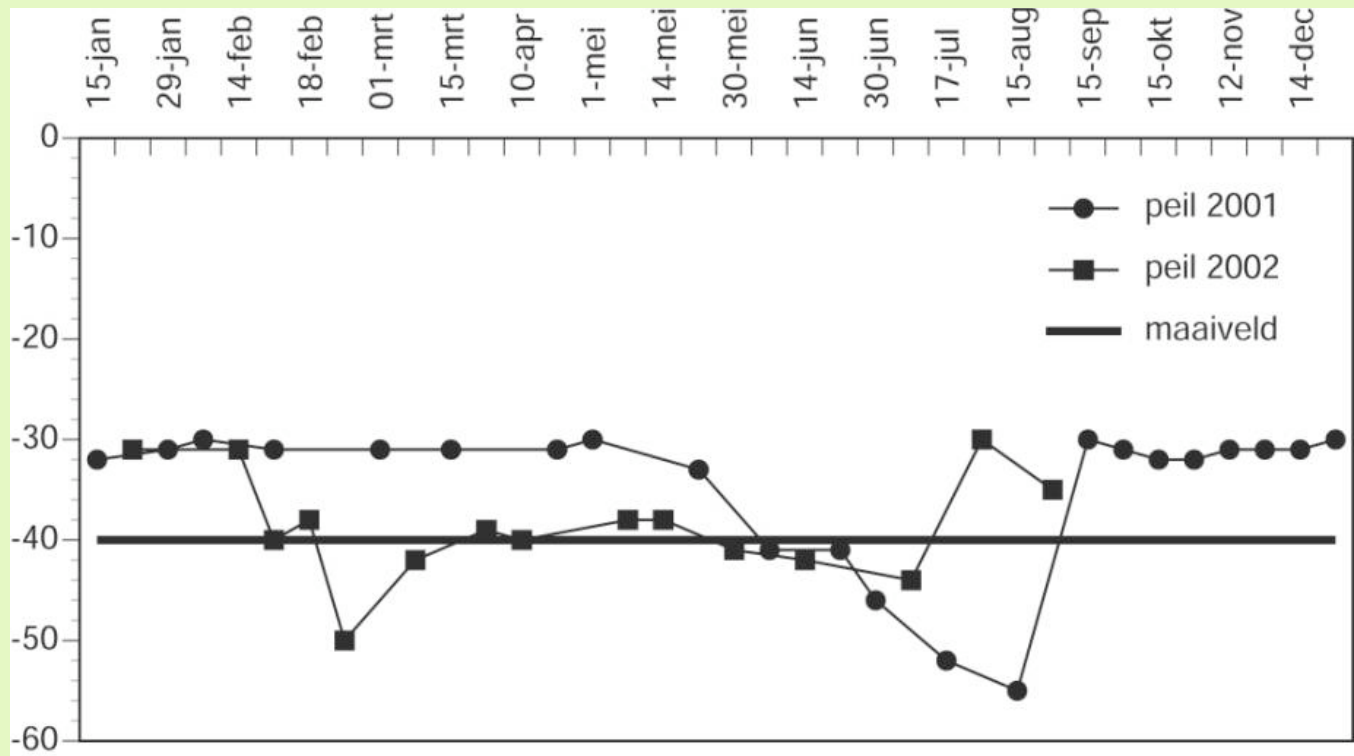

Overstromingsvlaktes

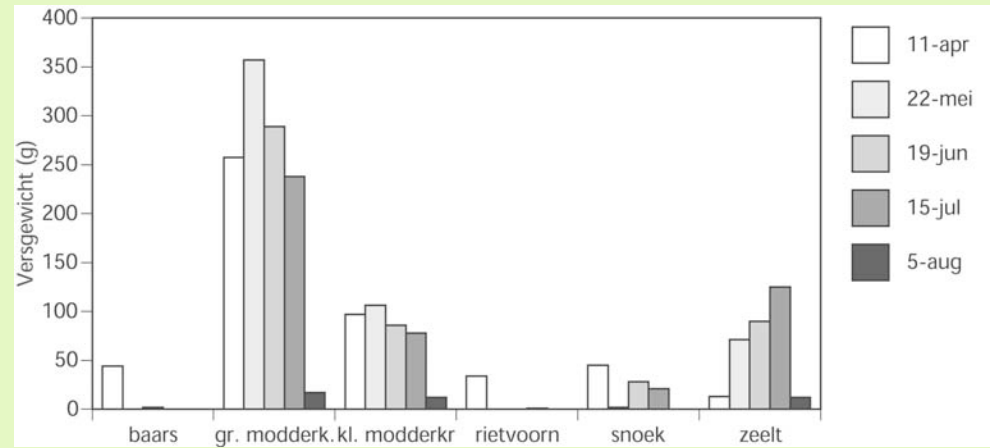
Natuurlijk waterpeilverloop!

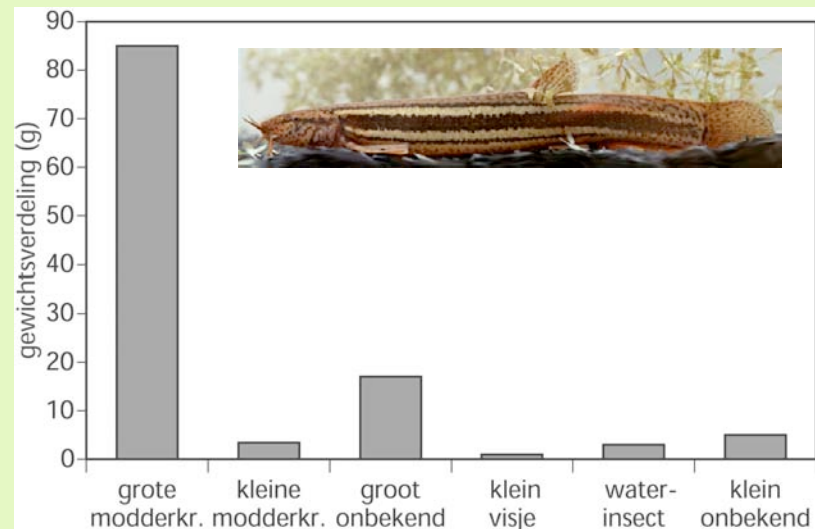

Een hoge dichtheid grote modderkruipers

Visbestanden in De Boezem

Het menu van de reigers

Nieuw foerageergebied in Nederland

- Huidig oppervlak foerageergebied is ongeveer 1700 km²
- In moeras met de kwaliteit van de Boezem zou 20 km² volstaan voor dezelfde populatieomvang!
- Conclusie: In aanvulling op huidig foerageergebied aanleg van dynamisch moeras stimuleren

Habitat vloedvlaktes

Een voorbeeld uit Duitsland:
Voormalig agrarisch gebied dat per ongeluk
overstroomde na een dijkdoorbraak

De nieuwe dijk scheidt de vloedvlakte van het agrarisch gebied

Habitat inundatieriet

Bepaal vooraf wat nodig is

Roerdomp leefgebied per territorium:

- 4,4 km/terr. moerasrand
- 2,2 km/terr. beschutte moerasrand
- 2,1 km/terr. overjarige opgaande rietrand
- Nat rietland om te broeden (enkele ha)

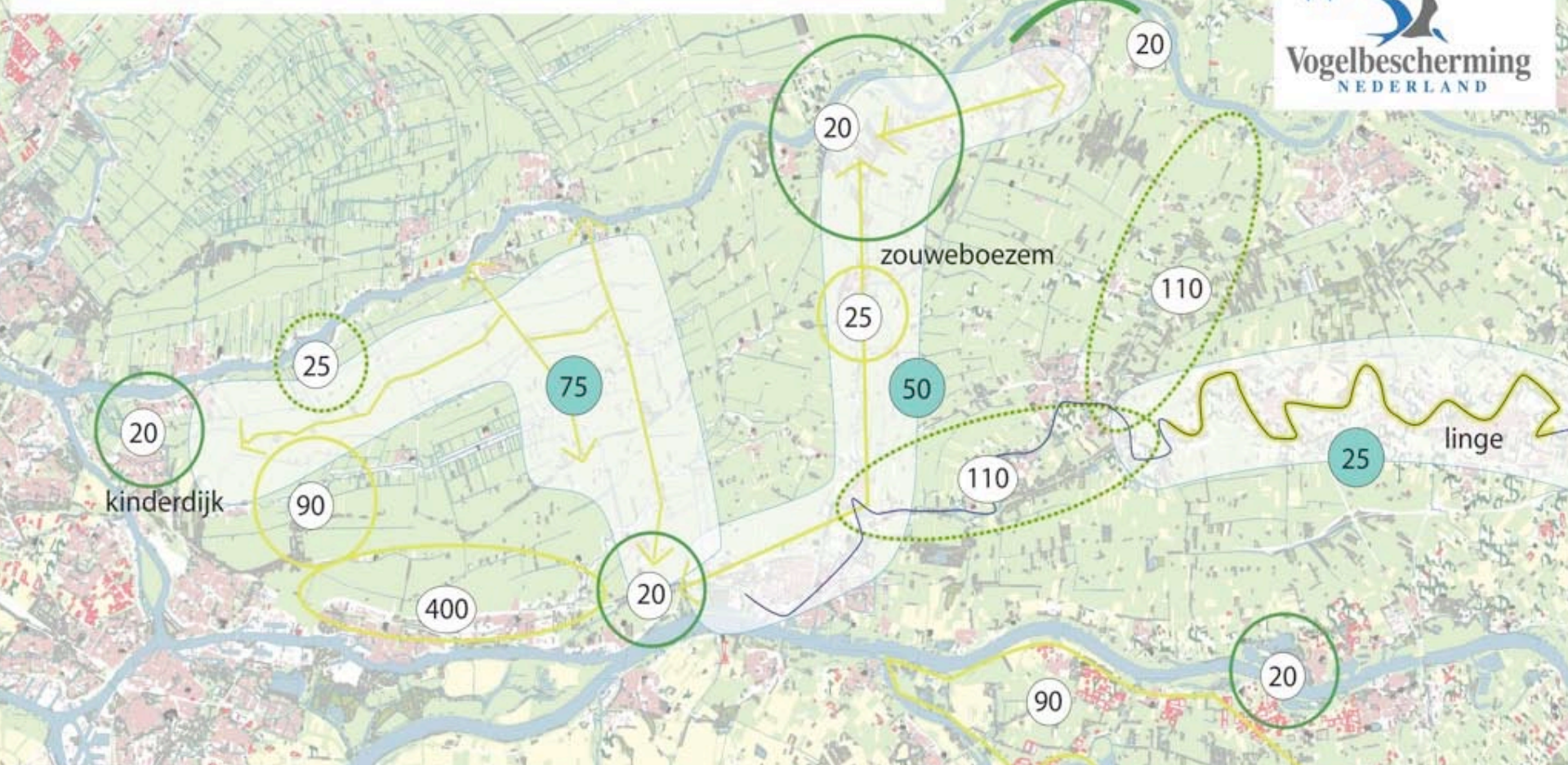
Woudaap:

5-10 brede waterrietranden
500 m randlengte per territorium

Porseleinhoen: 3 hectare lage helofyten per territorium

Zoekgebieden nieuwe moerasnatuur

Legenda

biezen - zeggenmoeras

rietmoeras

- combinatie riet en biezen - zeggenmoeras
- 25 oppervlakte moerasnatuur (hectare)
- 25 verbindingzones met rietmoeras (hectare)

Nieuwe boezems?

- Moerasnatuur gebaat bij wisselende waterpeilen
- Wateropvang en waterberging te combineren met moeras
- Moerasaanleg geeft snel resultaat

(herstel) natuurlijk peil essentieel

	Autonome ontwikkeling	Herstel lokaal natuurlijk peil	Herstel natuurlijk peil
roerdomp	2	5	5
porseleinhoen	0	2	3
waterral	20	30	40
snor	16	30	35
baardman	1	10	15

Voorbeeldinrichting Den Oel

Voorbeeldinrichting laagveenmoeras

Let op met begrazing!

